

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen II HE 92/2025 vp - ajankohtaiset

Kirsi-Maria Mämlund-Laakso, neuvotteleva virkamies
Verkostoituvat vammaispalvelut
12.12.2025

Lainvalmistelun tilanne

- HE 92/2025 vp esityksestä on annettu sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 26/2025 vp.
- Esitys on käsitelty eduskunnan täysistunnossa ensimmäisessä käsittelyssä. Esitys käsitellään 12.12.2025 eduskunnan toisessa käsittelyssä ja eduskunnan vastauksen saamisen jälkeen laki on tarkoitus viedä vahvistettavaksi ennen joulua.
- Lakiehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.
- https://www.parliament.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_92+2025.aspx

Taloudelliset vaikutukset

- Soveltamisalasäännöksen eduskuntakäsittelyssä syksyllä 2024 luovuttiin elämänvaihesäännöksestä, koska sitä ei ollut mahdollista täydentää budjettilakien käsittelyaikataulun mukaisesti perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla.
- Tämän vuoksi hyvinvointialueiden rahoitukseen varattiin varmuuden vuoksi 20,2 milj. euroa toimeenpanon edellytysten vahvistamiseen sen lisäksi, mitä muutoin tarvittiin uudistuksen toimeenpanoon.
- Koska soveltamisalasäännökseen ehdotetaan lisättäväksi elämänvaihesäännös uudelleen, hyvinvointialueiden rahoituksesta voidaan vähentää varmuuden vuoksi varatut 20,2 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen.

Uuden lainsäädännön toimeenpanon seuranta

- Lainsäädännön uudistamisen aiemmissa vaiheissa eduskunnan mukaan valtioneuvoston tulisi ohjata lain toimeenpanoa ja seurata muutosten vaikutuksia.
- Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt hankkeen vammaispalvelulain tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi.
- Seurantahankkeen toteuttaa Terveysten ja hyvinvoinnin laitos ja se kestää vuoden 2027 loppuun.

Hyödyllisiä linkkejä

- Hallituksen esitys 92/2025 vp:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_92+2025.aspx

- Hallituksen esityksen 92/2025 vp käsittelytiedot eduskunnassa:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_92+2025.aspx

- Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 26/2025 vp:

https://www.parliament.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/StVM_26+2025.aspx

- Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 44/2025 vp:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_44+2025.aspx

- Vammaispalvelujen käsikirjan info soveltamisalan tarkentamisesta:

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/ajankohtaista/uusi-vammaispalvelulaki/vammaispalvelulain-soveltamisalan-tarkentaminen>

Keskeiset muutokset: soveltamisalaa koskevan 2 §:n momenttien lukumäärä, järjestys ja kirjoitustapa

- Pykälän kirjoitustapaa sekä momenttien lukumäärää ja järjestystä on selvennetty.
 - Muut kuin elämänvaihetta koskevat, muutettavaksi esitetyt kohdat vastaavat sisällöltään eduskunnan aiemmin hyväksymän vammaispalvelulain säännöksiä.
- Ensimmäiseen momenttiin lisätty täsmentävä ilmaisu vammaisille henkilöille järjestettävistä erityispalveluista eli *vammaispalvelut*.
- Pykälään tältä osin vain teknisiä muutoksia.

Keskeiset muutokset: soveltamisalaa koskevaan 2 §:ään elämänvaihetta koskeva momentti

- Vammaispalvelulain soveltamisalapykälää täydennetään siten, että siihen lisätään uusi elämänvaiheita koskeva säännös (uusi 4 momentti).
- Muutoksen tarkoituksena on auttaa erottamaan eri elämänvaiheisiin tavanomaisesti kuuluva avun ja tuen tarve sellaisesta vamman tai sairauden aiheuttamasta välttämättömästä avun ja tuen tarpeesta, johon tulee vastata vammaispalvelulain mukaisilla palveluilla.

Elämänvaihetta koskeva säännös lain 2 § 4 momenttiin:

- *Tämän lain perusteella järjestetään palveluita niille vammaisille henkilöille, joiden toimintarajoitteesta johtuva välttämätön avun ja tuen tarve poikkeaa kyseessä olevaan elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta. Tässä laissa tarkoitetaan elämänvaiheella ihmisen yleiseen elämäntilanteeseen kuuluvaa ajanjaksoa, johon liittyy sille tyypillisiä kehitysvaiheita ja tehtäviä. Tässä laissa tarkoitettuja elämänvaiheita ovat lapsuus, nuoruus, aikuisuus ja vanhuus. Arvioitaessa oikeutta saada vammaispalveluita eri elämänvaiheissa tulee ottaa huomioon, mitä 1 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon palveluiden jatkuvuus siirryttäessä elämänvaiheesta toiseen. Arviointi oikeudesta saada vammaispalveluita eri elämänvaiheissa tulee tehdä yksilöllisesti osana 4 §:ssä ja sosiaalihuoltolain 36 ja 37 §:ssä tarkoitettua palvelutarpeen arviointia.*

Palvelutarpeen arviointia koskevan 4 §:n uusi 2 momentti

- *Palvelutarpeen arvioinnissa on arvioitava 2 §:n 4 momentin edellyttämällä tavalla yksilöllisesti se, milloin on kyse vammaisen henkilön elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta ja milloin siitä poikkeavasta tarpeesta. Vammaisen henkilön yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin on sisällytettävä arvio siitä, voidaanko hänen tarpeisiinsa vastata 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun lain mukaisilla palveluilla.*

Toisin sanoen 1/4

- Tämän lain nojalla järjestetään palveluja sellaiselle vammaiselle henkilölle, jonka välttämätön toimintarajoitteesta johtuva avun ja tuen tarve poikkeaa tavanomaisesti kyseiseen elämänvaiheeseen liittyvästä avun ja tuen tarpeesta.
- Tässä laissa elämänvaiheella tarkoitetaan ihmisen yleiseen elämänsykliin kuuluvia ajanjaksoja, joihin liittyy tyypillisiä kehitysvaiheita ja tehtäviä.
- Tässä laissa tarkoitettuja elämänvaiheita ovat lapsuus, nuoruus, aikuisuus ja vanhuus.

Toisin sanoen 2/4

- Arvioitaessa oikeutta vammaispalveluihin eri elämänvaiheissa on otettava huomioon lain 1 §:n säännös lain tarkoituksesta.
- Lain tarkoituksena on:
 - toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä;
 - tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista;
 - turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Toisin sanoen 3/4

- Arvioitaessa oikeutta vammaispalveluihin eri elämänvaiheissa on otettava huomioon myös palvelun jatkuvuus siirryttäessä elämänvaiheesta toiseen.
- Arviointi oikeudesta saada vammaispalveluita eri elämänvaiheissa tulee tehdä yksilöllisesti osana 4 §:ssä ja sosiaalihuoltolain 36 ja 37 §:ssä tarkoitettua palvelutarpeen arviointia.
- On ollut käytäntönä aiemmassa vammaispalveluja koskevassa lainsäädännössä, mutta on nyt nostettu ja täsmennetty pykälän tasolle.

Toisin sanoen 4/4

- Palvelutarpeen arvioinnissa on arvioitava 2 §:n 4 momentin edellyttämällä tavalla yksilöllisesti se,
 - milloin on kyse vammaisen henkilön elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta ja milloin siitä poikkeavasta tarpeesta.
- Vammaisen henkilön yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin on sisällytettävä arvio siitä, voidaanko hänen tarpeisiinsa vastata 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun lain mukaisilla palveluilla.

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kiitos!

